

Tilburg University

"Een tegenvraag

Renkema, J.

Published in:

Wat bezielt de universiteit?: Levensbeschouwing en religie in beweging: Leden van een universiteitsgemeenschap praten over hun drijfveren

Publication date:

1990

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):

Renkema, J. (1990). "Een tegenvraag: Waarom word je verliefd?". In P. V. Zoest (Ed.), *Wat bezielt de universiteit?: Levensbeschouwing en religie in beweging: Leden van een universiteitsgemeenschap praten over hun drijfveren* (pp. 81-84). Kok Agora.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

“Een tegenvraag: waarom word je verliefd?”

Jan Renkema (41), universitair hoofddocent tekstwetenschap.

“Ik groeide op in een groot, echt gereformeerd gezin. Met rooms-katholieke vriendjes spelen was niet fout, maar je deed het niet. Bepalend was de traditie van Abraham Kuyper, de ‘klokkenist der kleine luyden’. Ik heb nog de nadagen van de Gereformeerde Jongelingenvereniging meegemaakt. Daar heb ik leren vergaderen. Tegenwoordig moet dat apart onderwezen worden. Zondags bij de koffie thuis – altijd was er taart – werd er gediscussieerd. Zo ben ik gevormd in ‘bid en werk’. Vanuit het Oosten van het land ging je naar de Vrije Universiteit in Amsterdam. Dat was onze universiteit waar mijn ouders mij aan een goede toekomst hielpen. Mijn vader heeft altijd geweigerd om een beurs aan te vragen, hoewel hij dat met zes studerende kinderen gemakkelijk kon doen. Niet profiteren, zelf werken. Ook ik heb altijd wat bijverdiend, al was het vaak om een extra pilsje te drinken.”

“Na een jaar lang uitslapen op zondag ging ik toch weer naar de kerk. Ik werd ook actief in het gereformeerde jeugdwerk en het studentenpastoraat. Waarom? Ja, het leven werd gewoon te kaal. Natuurlijk waren er andere mogelijkheden voor verdieping, maar deze kende ik van huis uit. Natuurlijk was lang niet alles even leuk – dogma’s brr – maar samen optrekken met Amsterdamse straatratjes was heel leuk, en bovendien nog nuttig ook.”

“Een echte geloofscrisis heb ik niet meegemaakt. Wel zijn er in mijn directe omgeving mensen zo in problemen gekomen dat ik me vaak afvroeg wat er nog van het ge-

loof waar was. Dat greep dan diep in, maar ook weer niet in die mate dat je alles overboord zette.”

“Hoe kom je aan geloof? Ik denk dat ogenschijnlijk onopvallende dingen voor mij heel belangrijk zijn geweest. De manier waarop mijn opa een voor mij onverstaanbaar tafelgebed uitsprak. De ontroering die ik op het gezicht van mijn vader las als hij uit de kerk kwam. Mijn moeder die gedichten voordroeg en gezangen zong. Ik wil het niet mooier maken dan het is. Er was ook het generatieconflict, er waren ook koude kerkelijke uitspraken in naam van de liefde, enzovoorts. Noch rationeel, noch emotioneel is er een basis voor geloof. En in mijn omgeving hebben talrijke mensen in dezelfde omstandigheden het geloof vaarwel gezegd. Ik ben nog nooit een kerkganger tegengekomen die niet lijdt aan het instituut Kerk.”

“Ik denk wel dat geloof verdwijnt wanneer de zondag los komt te staan van de andere dagen in de week. Dat is bij ons ook gebeurd. Er zijn van die momenten dat je alles denkt te hebben, maar dat op een heel ander niveau de grond onder je voeten wegzakt. Een goed huwelijk, drie gezonde kinderen, beiden een prima baan, vele vrienden, en dan plotseling de ervaring dat je in feite een ‘religieus boterbriefje’ haalt bij de doop van je zoon. Vlak daarna overleed iemand die mij zeer lief was, maar met wie het laatste gesprek stokte. Dan de woede: als dit het leven is, geef ik liever mijn portie aan fikkie.”

“We zijn wel steeds blijven zoeken. Via vrienden kwamen we toen in contact met de gemeenschap *De Hooge Berkt* in Bergeyk. Daar sloeg de vonk over. En dat vonkje ging niet uit in een liefde-afweer periode. Tja, waarom hebben wij gekozen voor zo’n manier van samenwonen? Een tegenvraag: waarom word je verliefd? Zoiets valt toch ook niet uit te leggen. Velen in onze omgeving vroegen zich verbijsterd af waarom wij, na jarenlange kennismaking, zo nodig moesten verhuizen, en ook nog rooms-katholiek werden!”

“Ach, ik zou me kunnen voorstellen dat wij baptistisch waren geworden, wanneer de gemeenschap baptistisch was geweest. Maar deze constatering heeft geen andere waarde dan de opmerking dat ik een andere vrouw getrouwd zou hebben, wanneer ik in Groningen was gaan studeren. Lange tijd heb ik bij de gemeenschap willen horen zonder rooms-katholiek te worden. Maar voor mij leek dat uiteindelijk op getrouwd zijn zonder bepalende eigenschappen van je partner te willen accepteren.”

“Waar waren jullie dan naar op zoek? In het dorpje waar mijn familie vandaan komt, hoorde ik eens een verhaalje over een koster. Als je hem vroeg hoe laat de kerkdienst begon (die begon om tien uur) zei die altijd: ‘De dienst begint om elf uur, maar je moet om tien uur aanwezig zijn.’ We waren op zoek naar een geloof dat niet alleen in liturgische bijeenkomsten een rol speelt, maar dat met alle aspecten van het leven te maken heeft. Dus ook met mijn ambities, met mijn conflicten, enzovoorts. Zoiets redden wij niet als gezin alleen. Geloven is iets dat je samen doet. Echte liefde is toch ook altijd groter dan één hart. O, het wordt er vaak niet gemakkelijker op. Maar als je dan mensen ontmoet die door hetzelfde ideaal gegrepen zijn, en ook met vallen en opstaan daar achteraan gaan, dan blijkt er plotseling veel meer mogelijk. Het heeft voor mij ook te maken met het verlangen onderdeel van een geheel te willen zijn, en een schakel in een keten.”

“Nogmaals, het mag niet mooier gemaakt worden dan het is. En het gaat ook niet om het aanbrengen van een scheiding tussen geloof en ongeloof. Zodra het spreken over religie iets oproept van beter-slechter, mag het woord religie niet gebruikt worden. In het Pinksterverhaal wordt ook iets gesymboliseerd met vonkjes. Het aardige is nu juist dat je alleen het vonkje op een andermans hoofd kunt zien. Hier past ook enige nuchterheid. De meeste religieuze woorden zijn levenloos geworden, omdat mensen zich aan elkaar gaan aanpassen, ten koste

van eigen uniekheid. Als je dat in een huwelijk doet, of in het werk met collega's, is ook de *spirit* eruit."

"Vroeger op school discussieerden wij over 'christelijke wiskunde'. Ik zal nooit de leraar vergeten die zei dat het ook buiten de wiskunde altijd gaat om het stellen van de goede vragen in de juiste dimensies. Hij wilde niet discussiëren en gaf onmiddellijk een som op. Hij tekende een plat vlak op het bord, met in dat vlak een bol. Vraag: wat is het snijvlak tussen het platte vlak en de bol? Of anders geformuleerd: hoe ervaart het platte vlak die bol? Na enige tijd kwam het antwoord: een cirkel. Kijk, zei die leraar, wij ervaren iets als een cirkel, terwijl het bij een dimensie méér een bol is. Moeilijk? Ja, maar het geeft voor mij wel iets aan van 'onderdeel willen zijn van een geheel'. En dan is het voor mij vrij zinloos om te praten óver levensbeschouwing. Als er iets van waar is, moet dat vanzelf blijken."